

Ministerie van Binnenlandse Zaken
T.a.v. Minister R.H.A. Plasterk
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Utrecht, 3 februari 2015

Ons kenmerk: 2015.006wvd
Betreft: G4 plannen die leiden tot supermarktbars en caféwinkels

Zijne Excellentie,

In de Agenda Lokale Democratie, recent naar beide Kamers van de Staten-Generaal gezonden, staat dat de G4 in een pilot willen afwijken van de Drank- en Horecawet. Ze willen – zo staat in het stuk te lezen - in het bijzonder tijdelijk de bepaling buiten werking stellen die het in één ruimte verkopen en ter plekke laten drinken van alcohol verbiedt. Daarmee vervalt dan het fundamentele onderscheid dat de Drank- en Horecawet maakt tussen verkoop in de detailhandel (supermarkt, slijter) voor thuisverbruik enerzijds en verkoop in de horeca voor gebruik ter plekke anderzijds. Ambtenaren van de 4 grote steden hebben overigens richting het Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid STAP aangegeven dat een definitief besluit over de wenselijkheid van een dergelijke pilot nog niet is genomen.

Volksgezondheid en openbare orde niet meegewogen

Omzetvergroting lijkt de motor achter deze pilot. STAP heeft de indruk dat de belangen van volksgezondheid en openbare orde tot dusver niet zijn meegewogen. Uit onderzoek is bekend dat wanneer alcohol op meer plaatsen verkrijgbaar is en daarmee de beschikbaarheid ervan toeneemt, de nadelige gevolgen eveneens toenemen. Het probleem kan niet zijn dat er op dit moment te weinig verkoopplekken zijn voor alcohol. Het tegendeel is eerder waar: we kennen nu zo'n 62.000 vaste alcoholverstrekkingspunten, exclusief de sterk toegenomen verkrijgbaarheid via internet en de beschikbaarheid tijdens festivals en braderieën en dergelijke. Meer dan genoeg dus.

Nog een cijfer: de gemiddelde Nederlander heeft 5,5 cafés binnen 1 km over de weg tot zijn of haar beschikking. In de grote steden ligt dat aantal beduidend hoger, met als koploper Amsterdam, waar de gemiddelde burger 26,3 cafés heeft binnen 1 km over de weg.

Nadere uitleg van de voornemens van de grote gemeenten

De G4 hebben aangegeven ondernemers te willen faciliteren die de functies van detailhandel en horeca willen gaan combineren. Zij willen het bijvoorbeeld mogelijk maken om in één grote open ruimte een winkel te vestigen waar allerlei soorten levensmiddelen en wijnen worden verkocht, waarbij de ruimte overloopt in een horecadeel waar die wijnen worden geschonken. Een andere mogelijkheid is een grote supermarkt die midden in de zaak een wijnbar heeft. Of een café waar de bezoekers tussen de gangen door kunnen shoppen in de bierwinkel in dezelfde ruimte.

Volgens de huidige Drank- en Horecawet is dat niet mogelijk. Het horecadeel moet afgescheiden zijn van het detailhandelsdeel, moet beschikken over een vergunning en er dient een leidinggevende te zijn die aan diverse eisen voldoet. Voorts moet de horecazaak zelf voldoen aan enige bouwkundige voorwaarden (o.m. minimale oppervlaktegrootte, frisse lucht, toiletten). Bovendien mag nu alleen alcohol verkocht worden in levensmiddelenzaken of zaken met een grote levensmiddelenafdeling, niet in andere winkels (boeken/mode)

STAP voorziet tal van problemen

1. Supermarktbars betekenen dat er overdag in de winkelstraten groepen jongeren en probleemgebruikers zullen rondlopen, die al het nodige gedronken hebben en bovendien flessen drank bij zich hebben. Dit zal leiden tot meer openbare dronkenschap en agressie.
2. Caféwinkels betekenen dat sommige horecagelegenheden – vooral ook na sluitingstijd - een avondwinkelfunctie krijgen. Dat zal leiden tot extra overlast in uitgaansgebieden.
3. Mensen die bewust niet drinken (één op de drie daarvan is naar schatting afhankelijk geweest van alcohol) zullen tijdens het winkelen vaker langs en door horecagelegenheden moeten lopen en verleid worden tot terugval. Voor hen geldt in het bijzonder: DRANK maakt meer kapot dan je lief is.
4. Al langer vragen niet-levensmiddelenwinkels en dienstverlenende bedrijven om in hun zaak een horecadeel te mogen hebben. Denk aan combi's als muziekcd-zaak/café, wasserette/café en kapper/café. Tot nu toe konden dat soort initiatieven worden tegengehouden. Als ook die combinaties allemaal worden toegestaan is het hek helemaal van de dam en kan er in nóg meer plaatsen waar je komt gedronken worden.
5. Meer alcoholverkooppunten betekent een sterke uitbreiding van de handhavende taak voor gemeenten. Die handhaving is nu al niet toereikend en zal nog meer onder druk komen te staan.

Criteria pilots

De Raad van State is van mening dat de wetgever bij het starten van pilots voorzichtigheid moet betrachten voor wat betreft de omvang en de inhoud van experimenten. Naar de mening van STAP is een pilot in een gebied met meer dan 2,2 miljoen inwoners aan te merken als zeer omvangrijk. Bovendien betekenen de voornemens een aanzienlijk afwijkende regelgeving. STAP vindt derhalve dat zowel wat betreft omvang als wat betreft inhoud geen voorzichtigheid wordt betracht.

Oproep STAP

STAP roept u en alle andere partijen betrokken bij de Agenda Lokale Democratie op af te zien van het voornemen om middels een pilot in een aanzienlijk deel van Nederland de Drank- en Horecawet op enkele fundamentele punten buiten werking te stellen, vooral omdat - naar verwachting van STAP - dat zal leiden tot toename van de problemen met betrekking tot de volksgezondheid. Ook vreest STAP voor extra alcoholgerelateerde overlast hetgeen

de werkdruk van de politie extra belast. Voor gemeenten impliceert uitbreiding van het aantal locaties waar alcohol verstrekt en genuttigd kan worden een grotere druk op haar handhavingcapaciteit. Immers sinds 1 januari 2013 hebben de gemeenten de taak om toezicht te houden op de naleving van de Drank- en Horecawet.

Hoogachtend,

Ir. W.E. van Dalen
Directeur Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid STAP

Deze brief is tevens verzonden aan:

- de voorzitter van de directieraad van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, mw. J. Kriens
- de burgemeester van Amsterdam, dhr. E. E. van der Laan
- de burgemeester van Rotterdam, dhr. A. Aboutaleb
- de burgemeester van Den Haag, dhr. J. J. van Aartsen
- de burgemeester van Utrecht, dhr. J. van Zanen